

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 1Svk/57/2022
Identifikačné číslo spisu: 7021200100
Dátum vydania rozhodnutia: 17. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr.,PhD.,LL.M Jana Hatalová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7021200100.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, ako kasačný súd, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Mariána Fečíka a JUDr. Kataríny Cangárovej, PhD., LL.M. v právnej veci žalobcu G.. F. W., bytom X. XX, XXX XX X., proti žalovanému (sťažovateľovi) Centru právnej pomoci, Kancelária Prešov, Masarykova 10, 080 01 Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO/25688/2020, ČRZ: 141418/2020 zo dňa 23. decembra 2020, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/17/2021-52 zo dňa 26. mája 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/17/2021-52 zo dňa 26. mája 2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.
Pribeh a výsledky administratívneho konania

1. Žalovaný napadnutým rozhodnutím č. KaPO/25688/2020, ČRZ: 141418/2020 zo dňa 23. decembra 2020 podľa § 10 ods. 5 a § 11 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z.z.“) nepriznal žalobcovi nárok na poskytovanie právnej pomoci, vrátane predbežného neposkytnutia právnej pomoci, v právnej

veci ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10.2020 a konaniu, ktoré mu predchádzalo.

2. V rozhodnutí uviedol, že dňa 27.11.2020 bol centru doručený list žiadateľa (žalobcu) o ustanovenie kvalifikovaného právneho zástupcu z radov advokátov na právne zastúpenie vo veci ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10.2020, ktoré si prevzal dňa 20.11.2020. Zároveň požiadal žiadateľ o predbežné poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, aby nedošlo k zmeškaniu dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá by mala uplynúť dňa 20.01.2021. Žalovaný ďalej uviedol, že rozhodnutím č. KaPO/25688/2020, ČRZ: 132167/2020 zo dňa 30.11.2020 nepriznal žiadateľovi nárok na predbežné poskytnutie právnej pomoci s tým, že žiadateľ bol zároveň rozhodnutím č. KaPO/25688/2020, ČRZ: 132310/2020 zo dňa 30.11.2020, o prerušení konania s výzvou na doloženie dokladov vyzvaný na predloženie tlačiva žiadosti o poskytnutie právnej pomoci a doplnenie údajov a dokladov. Konštatoval, že podľa ustanovenia § 3 ods.1 zákona č. 327/2005 Z.z. je daná pôsobnosť Centra, keďže ide o konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo veci správneho súdnictva. Uviedol, že podľa zákona č. 327/2005 Z.z. úspešným žiadateľom v konaní o priznanie nároku na právnu pomoc môže byť len ten, kto súčasne preukáže splnenie všetkých troch podmienok, a to: že sa nachádza v stave materiálnej núdze, že v prípade jeho sporu sa nejedná o zrejmu bezúspešnosť a spor prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, ak je možné ju vyčísliť v peniazoch. Poukázal na ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z.z., podľa ktorého pri posudzovaní bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu. Uviedol, že pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu prihliadal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10.2020 a odpoveď žiadateľa zo dňa 16.12.2020 na rozhodnutie o prerušení konania číslo spisu: KaPO/25688/2020, ČRZ: 132310/2020 zo dňa 30.11.2020, v ktorej uviedol, že to, ktoré jeho ústavné práva boli porušené predmetným uznesením, ako aj konkrétne dôvody, pre ktoré je potrebné podať ústavnú sťažnosť, uvedie určený kvalifikovaný právny zástupca.

3. Citujúc § 49 ods.1, 2, § 449, § 459 S.s.p. a § 123 ods.1 zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov uviedol, že z dokladov predložených žiadateľom vyplýva, že Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 4S/26/2016-28 zo dňa 14.06.2017 odmietol podanie žalobcu doručené mu dňa 20.04.2016 vo veci o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. 102484014/2016 zo dňa 03.02.2016 žalovaného správneho orgánu - Daňového úradu Prešov, kontaktné miesto Levoča, z dôvodov podľa § 59 ods.3 S.s.p., pretože žiadateľ ako žalobca svoje podanie na výzvu súdu nedoplnil, neopravil a jeho obsah neposkytoval súdu žiadny podklad pre ďalšie konanie. Krajský súd nemal k dispozícii konkrétne napadnuté rozhodnutia, žiadateľ neuviedol právne dôvody nezákonnosti rozhodnutia a nebol zastúpený advokátom. Proti tomuto uzneseniu podal žiadateľ včas kasačnú sťažnosť, v ktorej navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky okrem iného napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach ako vecne a miestne príslušnému na ďalšie konanie. Kasačný súd dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť žiadateľa je nutné odmietnuť ako neprípustnú z dôvodu, že neboli splnené podmienky právneho zastúpenia podľa § 449 S.s.p. (§ 459 písm. d) S.s.p.), teda že žiadateľ nebol v kasačnom konaní zastúpený advokátom, kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom a žiadateľ nepreukázal, že by mal vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa podľa dikcie § 449 ods.1 a § 449 ods.2 písm. a) S.s.p. v spojení s § 489 S.s.p., pričom na danú vec nemožno aplikovať výnimky podľa § 449 ods. 2 písm. b) a c) S.s.p. Skonštatoval, že v zmysle uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení je zřejmé, že žiadateľ napriek poučeniu krajského súdu nedoplnil svoje podanie o súdom požadované náležitosti a zároveň v konaní pred krajským súdom, ani pred kasačným súdom, nebol zastúpený advokátom, ani jeho kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom. Nedodrжал tak zákonom predpísané základné podmienky pre formálne náležitosti svojich podaní, čo vylučuje akúkoľvek vyhladku na jeho úspech v konaní o ústavnej sťažnosti, a to aj po zbežnom/jednoduchom právnom posúdení. Ak by sa nedostatky jeho podaní týkali ich obsahu, vylúčenie zrejmej bezúspešnosti by nebolo také zřejmé, ako je to v tomto prípade. Žiadateľovou procesnou (zákonnou) povinnosťou bolo dať sa v predmetnom konaní v zmysle S.s.p. zastúpiť advokátom, avšak k jej splneniu žiadateľom nedošlo a tak žiadateľ, napriek

poučení zo strany súdu, privodil nepriaznivý výsledok konania. Ďalej uviedol, že podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa. Ústavný súd SR v obdobnom prípade, kedy posudzoval odmietnutie kasačnej sťažnosti pre nesplnenie procesných podmienok (povinné zastúpenie advokátom) v uznesení sp. zn. II. ÚS 271/2018 vyslovil, že ak sťažovateľ napriek riadnemu poučeniu nesplnil podmienku prípustnosti kasačnej sťažnosti podľa § 449 S.s.p., nemožno dospieť k záveru o tom, že jej odmietnutie Najvyšším súdom SR z tohto dôvodu by mohlo zakladať porušenie sťažovateľom označených práv. Uvedený záver možno aplikovať aj na daný prípad a v zmysle rozhodovacej praxe Ústavného súdu možno konštatovať, že nesplnenie podmienky povinného zastúpenia dovolateľa advokátom a následné odmietnutie dovolania, a teda zákonný postup súdu, nemôže zakladať porušenie základných práv a slobôd žiadateľa. Okrem uvedeného žiadateľ na výzvu Centra, ktoré jeho základné práva a slobody mali byť predmetným uznesením Najvyššieho súdu SR porušené uviedol, že to uvedie Centrom určený kvalifikovaný právny zástupca. Z uvedeného teda vyplýva, že žiadateľ nevedel, resp. odmietol tieto skutočnosti špecifikovať. Žalovanému sa preto javilo, že v danom prípade ide zo strany žiadateľa iba o formálne využitie ďalšieho prostriedku nápravy bez toho, aby boli splnené objektívne predpoklady na jeho použitie. Na kvalifikované podanie ústavnej sťažnosti nemôže postačovať len subjektívny pocit žiadateľa, že v konaní, ktoré skončilo jeho neúspechom, došlo k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Dospel teda k záveru, že na základe vyššie uvedeného a skutočnosť, že vo veci, s ktorou sa žiadateľ na žalovaného obrátil, nebola splnená podmienka, že spor nie zrejme bezúspešný, čím žiadateľ nesplnil jednu z troch nevyhnutne potrebné zaujať stanovisko k tomu, či žiadateľ spĺňa podmienku stavu materiálnej núdze a podmienku hodnoty sporu. Žalovaný sa tak ďalej nezaoberal splnením ďalších dvoch podmienok. Nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci.

4. Pokiaľ ide o časť rozhodnutia žalovaného týkajúcej sa žiadosti o predbežné poskytnutie právnej pomoci z dôvodu plynutia lehoty, ktorá by mala uplynúť dňa 20.01.2021 tak žalovaný uviedol, že dňa 21.12.2020 bola žalovanému doručená odpoveď žiadateľa a vyplnené tlačivo žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, kde v časti D. žiadosti žiadateľ opäť požiadal o predbežné poskytnutie právnej pomoci z dôvodu plynutia lehoty, ktorá by mala uplynúť dňa 20.01.2021. Citujúc § 11 ods.1 zákona č. 327/2005 Z.z. uviedol žalovaný, že predbežná právna pomoc nebola žiadateľovi priznaná z dôvodu, že žalovaný rozhodol o nároku žiadateľa na právnu pomoc ešte pred uplynutím žiadateľom označenej lehoty, pričom vo vyššie spomenutom tlačive žiadateľ označil rovnaký dôvod na predbežné poskytnutie právnej pomoci ako v liste z 27.11.2020.

II.

Konanie na krajskom súde

5. Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 191 ods.1 písm. c), e), g) Správny súdny poriadok (ďalej len S.s.p.) zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. V odôvodnení uviedol, že v preskúmvanej veci bola spornou otázka posúdenia, či v právnej veci o ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10.2020 a konaniu, ktoré mu predchádzalo, dôvodne žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytovanie právnej pomoci, vrátane predbežného neposkytnutia právnej pomoci.

7. Z obsahu pripojeného administratívneho spisu vyplýva, že žalobca písomným podaním zo dňa 21.11.2020 doručeným žalovanému dňa 27.11.2020 označeným ako: „Žiadosť o ustanovenie kvalifikovaného právneho zástupcu z radov advokátov na právne zastúpenie vo veci Ústavnej sťažnosti“ žiadal žalovaného o ustanovenie právneho zástupcu - advokáta za účelom právneho

zastúpenia vo veci ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15. októbra 2020 a splnenie zákonnej podmienky povinného právneho zastúpenia pred Ústavným súdom SR. Zároveň žiadal o priznanie predbežnej právnej pomoci z dôvodu, aby nedošlo k zmeškaniu dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá uplynie 20.01.2021. Žiadateľ požiadal o zaslanie tlačiva - formulára na vypísanie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci. K tomuto podaniu pripojil kópiu predmetného uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15. októbra 2020. Ako vyplýva z predmetného uznesenia, tak Najvyšší súd SR odmietol kasačnú sťažnosť žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/26/2016-28 zo dňa 16.06.2017, ktorým bolo odmietnuté podanie žalobcu z dôvodu, že ho nedoplnil a neopravil na výzvu súdu, pričom bol o následkoch odmietnutia poučený. Predmetná kasačná sťažnosť bola spísaná len žalobcom, napriek poučeniu v napadnutom uznesení zo strany krajského súdu v zmysle § 449 ods. 1 a 2 S.s.p. Žalobca bol vyzvaný Krajským súdom v Prešove uznesením č. k. 4S/26/2016-41, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia uznesenia preukázal správne mu súdu, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, resp. aby preukázal, že je v konaní o podanej kasačnej sťažnosti zo dňa 11.08.20017 zastúpený advokátom s tým, že nepreukázal, že má vysokoškolské právnické vzdelanie.

8. Žalovaný dňa 30.11.2020 vydal rozhodnutie o prerušení konania č. spisu: KaPO/25688/2020, ČRZ: 132310/2020, ktorým prerušil konania v právnej veci: ústavná sťažnosť proti uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15. októbra 2020 a zároveň vyzval žiadateľa, aby tento v lehote do 10 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia odstránil nedostatky svojho podania a doplnil nasledovné údaje a doklady:

1. predložil vyplnené a na príslušných miestach podpísané tlačivo Žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, ktoré mu zasiela v prílohe,
K právnej stránke:

2. uviedol, ktoré jeho ústavné práva mali byť predmetným rozhodnutím porušené a konkrétne dôvody, pre ktoré chce podať ústavnú sťažnosť.

Zároveň k preukázaniu stavu materiálnej núdze bol vyzvaný na doplnenie dokladov, údajov a vyjadrení, ktoré vo výzve podrobne špecifikoval. Výzva bola doručená žalobcovi (splnomocnencovi) dňa 16.12.2020. Žalobca zaslal žalovanému vyplnené tlačivo žiadosti o poskytnutie právnej pomoci spolu s požadovanými dokladmi a časťou požadovaných údajov a vyjadrení spolu so sprievodným listom zo dňa 16.12.2020, ktoré bolo žalovanému doručené dňa 21.12.2020. Pokiaľ ide o doplnenie žiadosti týkajúcej sa právnej stránky, na ktorú bol žalobca vyzvaný, tak k tomuto žalobca v tomto vyjadrení uviedol: „Ktoré moje ústavné práva boli porušené predmetným rozhodnutím, ako aj konkrétne dôvody, pre ktoré je potrebné podať ústavnú sťažnosť, uvedie Vami určený kvalifikovaný právny zástupca, tak aby spĺňala ústavná sťažnosť všetky náležitosti a podmienky.“

9. Ďalej z administratívneho spisu vyplýva, že žalovaný dňa 30.11.2020 rozhodol rozhodnutím o predbežnom neposkytnutí právnej pomoci č. spisu: KaPO/25688/2020, ČRZ: 132167/2020 tak, že predbežne neposkytuje žiadateľovi právnu pomoc v právnej veci: ústavná sťažnosť proti uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10.2020 a to z dôvodu, že mu nehrozí zmeškanie lehoty stanovenej na vykonanie procesného alebo hmotnoprávneho úkonu alebo iná bezprostredná ujma na jeho právach, ktoré by odôvodňovali predbežné poskytnutie právnej pomoci vychádzajúc zo skutočnosti, že uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10.2020, prevzal žiadateľ dňa 20.11.2020, a dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti uplynie dňa 20.01.2021 a takto má žalovaný dostatok času na vydanie riadneho rozhodnutia. Žalovaný mal za to, že ochrana práv žiadateľa nie je bezprostredne ohrozená z dôvodu nebezpečenstva zmeškania lehoty, a preto takto rozhodol. Následne žalovaný vo veci rozhodol preskúmaným rozhodnutím zo dňa 23.12.2020 číslo spisu: KaPO/25688/2020, ČRZ: 141418/2020.

10. Správny súd zdôraznil, že ak podľa § 3 ods.1 zákona č. 327/2005 Z.z. predmet žiadosti o nároku na poskytnutie právnej pomoci je v súlade s pôsobnosťou centra právnej pomoci, v konaní podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi je pre priznanie nároku na poskytnutie takejto pomoci nevyhnutne potrebné preukázať, aby žiadateľ o právnu pomoc splnil kumulatívnym spôsobom všetky zákonom stanovené podmienky pre priznanie takéhoto nároku vyplývajúce

predovšetkým z § 4, § 6 ods.1, § 6a a § 8 označeného zákona. Jednou z daných právnych podmienok je teda aj preukázanie skutočností, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu.

11. Bolo preto potrebné podľa názoru krajského súdu zdôrazniť, že žalovaný, ako príslušný správny orgán, za účelom rozhodnutia o nároku fyzickej osoby na poskytnutie právnej pomoci sa musí otázkou zrejmej bezúspešnosti sporu zaoberať, pretože bez splnenia podmienky, že nejde o „zrejmu bezúspešnosť sporu“, nemožno požadovaný nárok na poskytnutie právnej pomoci priznať, aj keby splnil ďalšie dve podmienky.

12. Ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. nepredstavuje taxatívny výpočet skutočností, na ktoré musí odporca pri posudzovaní otázky zrejmej bezúspešnosti sporu prihliadať, avšak na konkrétne skutočnosti, ktoré sú v citovanom ustanovení výslovne uvedené, má centrum prihliadať vždy. Rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu je v kompetencii odporcu a závisí od okolností konkrétneho prípadu

13. Z uvedeného vyplýva, že pre nenaplnenie požiadavky podľa § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z.z., že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola taká jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama o sebe nevyklučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa označeného zákona. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy čl. 13 Ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

14. Aj zákonodarca v dôvodovej správe k zákonu č. 327/2005 Z.z. uviedol, že pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliada len na formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa. Keďže by však nebolo žiaduce, aby zodpovedný orgán prejedikoval možný výsledok sporu z vecnej stránky a tým zasahoval do právomoci súdu, zamietnutie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci z tohto dôvodu bude prijateľné iba v zrejmých prípadoch, napr. uplynutie prekluzívnej lehoty. Na základe vykonaného dokazovania krajský súd dospel k záveru, že postup žalovaného pri vydávaní preskúmaného rozhodnutia nebol v súlade so zákonom a aj samotné rozhodnutie žalovaného nezodpovedá príslušným ustanoveniam zákona č. 327/2005 Z.z.

15. Zo žalobcom predložených dokladov vyplýva, že Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 4S/26/2016-28 zo dňa 14.06.2017 odmietol podanie žalobcu doručené mu dňa 20.04.2016 vo veci o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. 102484014/2016 zo dňa 03.02.2016 žalovaného správneho orgánu - Daňového úradu Prešov, kontaktné miesto Levoča, z dôvodov podľa § 59 ods.3 S.s.p., pretože žalobca svoje podanie na výzvu súdu nedoplnil, neopravil a jeho obsah neposkytoval súdu žiadny podklad pre ďalšie konanie. Krajský súd nemal k dispozícii konkrétne napadnuté rozhodnutia, žiadateľ neuviedol právne dôvody nezákonnosti rozhodnutia a nebol zastúpený advokátom. Proti tomuto uzneseniu podal žiadateľ včas kasačnú sťažnosť, v ktorej navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky, okrem iného napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach ako vecne a miestne príslušnému na ďalšie konanie. Kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu odmietol ako neprípustnú z dôvodu, že neboli splnené podmienky právneho zastúpenia podľa § 449 S.s.p. (§ 459 písm. d) S.s.p.), teda že žiadateľ nebol v kasačnom konaní zastúpený advokátom, kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom a žiadateľ nepreukázal, že by mal vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa podľa dikcie § 449 ods. 1 a § 449 ods. 2 písm. a) S.s.p. v spojení s § 489 S.s.p., pričom na danú vec nemožno aplikovať výnimky podľa § 449 ods. 2 písm. b) a c) S.s.p. Skonštatoval, že v zmysle uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení je zrejme, že žiadateľ napriek poučeniu krajského súdu nedoplnil svoje podanie o súdom požadované náležitosti a zároveň v konaní pred krajským súdom, ani pred kasačným súdom, nebol zastúpený advokátom, ani jeho kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom.

16. Žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v právnej veci v právnej veci ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžfk/28/2020 zo dňa 15.10. 2020 z dôvodu, že sa jedná o zrejmu bezúspešnosť sporu odôvodňujúc to tým, že tým, že žiadateľ napriek poučeniu krajského súdu nedoplnil svoje podanie o súdom požadované náležitosti a zároveň v konaní pred krajským súdom, ani pred kasačným súdom, nebol zastúpený advokátom, ani jeho kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom, tak nedodržal zákonom predpísané základné podmienky pre formálne náležitosti svojich podaní, čo vylučuje akúkoľvek vyhladku na jeho úspech v konaní o ústavnej sťažnosti, a to aj po zbežnom/jednoduchom právnom posúdení s tým, že ak by sa nedostatky jeho podaní týkali ich obsahu, vylúčenie zrejmej bezúspešnosti by nebolo také zrejmé, ako je to v tomto prípade. Tvrdil, že žiadateľovou (žalobcovou) procesnou (zákonnou) povinnosťou bolo dať sa v predmetnom konaní v zmysle S.s.p. zastúpiť advokátom, avšak k jej splneniu žiadateľom nedošlo a tak žiadateľ, napriek poučeniu zo strany súdu si privodil nepriaznivý výsledok konania. Poukázal na to, že podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa. V tejto súvislosti poukázal žalovaný v napadnutom rozhodnutí na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 271/2018, v ktorom ako uviedol v obdobnom prípade tento posudzoval odmietnutie kasačnej sťažnosti pre nesplnenie procesných podmienok (povinné zastúpenie advokátom) kde vyslovil, že ak sťažovateľ napriek riadnemu poučeniu nesplnil podmienku prípustnosti kasačnej sťažnosti podľa S.s.p. tak nemožno dospieť k záveru o tom, že jej odmietnutie Najvyšším súdom z tohto dôvodu, by mohlo zakladať porušenie sťažovateľom označených práv. Žalovaný tvrdil, že tento záver možno aplikovať aj na daný prípad a v zmysle rozhodovacej praxe Ústavného súdu možno konštatovať, že nesplnenie podmienky povinného zastúpenia dovolateľa advokátom a následné odmietnutie dovolania, a teda zákonný postup súdu, nemôže zakladať porušenie základných práv a slobôd žiadateľa. Žalovaný zároveň aj uviedol ďalší dôvod nepriznania nároku žalobcu na poskytnutie právnej pomoci a to, že žiadateľ - žalobca na výzvu žalovaného, ktoré jeho základné práva a slobody mali byť predmetným uznesením Najvyššieho súdu porušené uviedol, že to uvedie žalovaným určený kvalifikovaný právny zástupca, z čoho vyvodil, že z tohto teda vyplýva, že žiadateľ nevedel, resp. odmietol tieto skutočnosti špecifikovať. Z tohto sa preto žalovanému ako uviedol v napadnutom rozhodnutí „javí, že v danom prípade ide zo strany žiadateľa iba o formálne využitie ďalšieho prostriedku nápravy bez toho, aby boli splnené objektívne predpoklady na jeho použitie. Na kvalifikované podanie ústavnej sťažnosti nemôže postačovať len subjektívny pocit žiadateľa, že v konaní, ktoré skončilo jeho neúspechom, došlo k porušeniu jeho základných práv a slobôd.“ Na základe uvedeného žalovaný dospel k záveru, že vo veci, s ktorou sa žiadateľ na neho obrátil, nebola splnená podmienka, že spor nie zrejme bezúspešný, čím nesplnil jednu z troch nevyhnutne potrebných podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci.

17. Z obsahu žalobcom predložených listinných dôkazov, ako aj obsahu administratívneho spisu žalovaného je zrejmé, že zrejma bezúspešnosť podania ústavnej sťažnosti proti predmetnému uzneseniu Najvyššieho súdu SR, ktorým mali byť porušené základné práva a slobody žalobcu nie je jednoznačná, a to už po zbežnom posúdení veci. Správny súd po preskúmaní danej veci dospel k záveru, že žalovaný prekročil rozsah svojej právomoci, keď akoby v postavení Ústavného súdu SR vyhodnocoval žalobcom predložené listinné dôkazy, ako aj informácie zistené z vlastnej činnosti (teda vykonával v podstate dokazovanie o splnení podmienok priznania nároku žiadateľovi) a následne na základe vyhodnotenia týchto skutočností rozhodol o zrejmej bezúspešnosti sporu, v ktorom žalobca žiadal poskytnúť právnu pomoc. Žalovanému neprislúcha posudzovať, či postupom Najvyššieho súdu SR boli porušené základné práva a slobody žiadateľa (žalobcu). Navyše tým, že žalovaný vyzval žalobcu na to, aby špecifikoval, ktoré jeho základné práva a slobody mali byť porušené predmetným uznesením Najvyššieho súdu SR žalovaný konal žalovaný v rozpore so zákonom, a to § 4 ods.1 písm. a) zákona č. 327/2005 Z.z., ktorého účelom je právna pomoc poskytovaná právnych služieb osobe oprávnenej podľa tohto zákona v súvislosti s uplatňovaním jej práv, ktoré zahŕňajú okrem iného aj právne poradenstvo, spisovanie podaní na súdy, zastupovanie v konaní pred súdmi a vykonávanie

úkonov s tým súvisiacich. Žalobca požiadal žalovaného, aby mu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci práve aj za účelom spísania ústavnej sťažnosti a s tým spojeného právneho poradenstva, keďže nemá právnické vzdelanie a teda žalobcovi neprislúcha špecifikovať a konkretizovať tieto základné práva a slobody, to prináleží na kvalifikovanej osobe - advokátovi. Žalovaný tak svojím postupom vychádzajúcim z nesprávneho právneho posúdenia veci vyslovil právny záver o úspechu, resp. neúspechu ústavnej sťažnosti, o ktorom má právomoc rozhodnúť iba Ústavný súd SR, ktorý sa bude ústavnou sťažnosťou zaoberať. Správny súd zdôraznil, že žalovaný ako príslušný správny orgán rozhodujúci o nároku žiadateľa na poskytnutie právnej pomoci však nedisponuje takým vybavením, ani v zákone upraveným postupom, aby mohol vykonávať rozsiahle dokazovanie na preukázanie často krát spornej otázky úspešnosti, či neúspešnosti budúceho sporu.

18. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 167 S.s.p., tak, že žalobcovi priznal nárok na ich náhradu, pretože bol v konaní úspešný.

III.

Konanie na kasačnom súde

19. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., v ktorej navrhol kasačnému súdu, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Sťažovateľ sa nestotožnil so záverom krajského súdu, že postup sťažovateľa bol v rozpore so zákonom a samotné rozhodnutie nezodpovedá ustanoveniam zákona č. 327/2005 Z.z. V zmysle § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. má žalovaný pri vyhodnocovaní podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu prihliadať okrem iného najmä na to, či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V danom prípade však žalobca nebol schopný označiť ani len ústavné právo, ktorého sa chcel ústavnou sťažnosťou domáhať.

21. Podľa úvahy krajského súdu by mal teda sťažovateľ priznať nárok vo veci ústavnej sťažnosti každému, kto ju jednoducho chce bez ohľadu na to, či vie aspoň v hrubých rysoch uviesť jej dôvody. Sťažovateľ skúmal len to, či z formálneho hľadiska nedošlo zo strany žalobcu k takým pochybeniam, ktoré by už pri jednoduchom právnom posúdení jednoznačne viedli k jeho neúspechu v konaní o ústavnej sťažnosti. V danej veci sťažovateľ k takému záveru na základe riadne zisteného skutkového stavu, majúceho oporu v dokladoch nachádzajúcich sa v administratívnom spise, bez akýchkoľvek pochyb dospel. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľ tiež poukázal na judikatúru kasačného súdu.

22. Žalobca vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že sťažovateľ v kasačnej sťažnosti neuviedol také vážne pochybenia, ktoré by nemali oporu vo výroku rozhodnutia, a preto navrhol kasačnému súdu, aby napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

IV.

Právny názor Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

23. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1 S.s.p., § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 17. februára 2023 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

24. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie sťažovateľa, ktorým žalobcovi podľa § 10 ods. 5 a § 11 zákona č. 327/2005 Z.z. nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci vrátane predbežného neposkytnutia právnej pomoci.

25. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

26. Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremĺčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

27. Podľa § 11 ods.1 zákona č. 327/2005 Z.z. žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci. O predbežnom poskytnutí právnej pomoci centrum rozhodne bez zbytočného odkladu ešte pred rozhodnutím o nároku na poskytnutie právnej pomoci.

28. Po preskúmaní veci kasačný súd uvádza, že sa nestotožnil s právnym názorom krajského súdu uvedenom v odseku 57. napadnutého rozsudku, že sťažovateľ prekročil rozsah svojej právomoci, keď akoby v postavení Ústavného súdu SR vyhodnocoval žalobcom predložené listinné dôkazy, ako aj informácie zistené z vlastnej činnosti (teda vykonával v podstate dokazovanie o splnení podmienok priznania nároku žiadateľovi) a následne na základe vyhodnotenia týchto skutočností rozhodol o zrejmej bezúspešnosti sporu, v ktorom žalobca žiadal poskytnúť právnu pomoc.

29. V danej veci Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 4S/26/2016-28 zo dňa 14.06.2017 odmietol podanie žalobcu doručené mu dňa 20.04.2016 vo veci o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. 102484014/2016 zo dňa 03.02.2016 žalovaného správneho orgánu - Daňového úradu Prešov, kontaktné miesto Levoča, z dôvodov podľa § 59 ods.3 S.s.p., pretože žiadateľ ako žalobca svoje podanie na výzvu súdu nedoplnil, neopravil a jeho obsah neposkytoval súdu žiadny podklad pre ďalšie konanie. Krajský súd nemal k dispozícii konkrétne napadnuté rozhodnutia, žiadateľ neuviedol právne dôvody nezákonnosti rozhodnutia a nebol zastúpený advokátom. Proti tomuto uzneseniu podal žiadateľ včas kasačnú sťažnosť, v ktorej navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky okrem iného napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach ako vecne a miestne príslušnému na ďalšie konanie. Kasačný súd dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť žiadateľa je nutné odmietnuť ako neprípustnú z dôvodu, že neboli splnené podmienky právneho zastúpenia podľa § 449 S.s.p. (§ 459 písm. d) S.s.p.), teda že žiadateľ nebol v kasačnom konaní zastúpený advokátom, kasačná sťažnosť nebola spísaná advokátom a žiadateľ nepreukázal, že by mal vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa podľa dikcie § 449 ods.1 a § 449 ods.2 písm. a) S.s.p. v spojení s § 489 S.s.p., pričom na danú vec nemožno aplikovať výnimky podľa § 449 ods. 2 písm. b) a c) S.s.p.

30. Kasačný súd zdôrazňuje, že v uvedenom prípade Najvyšší súd SR odmietol kasačnú sťažnosť z dôvodu nesplnenia rýdzo formálnej podmienky konania spočívajúcej v absencii obligatorného právneho zastúpenia sťažovateľom, bez akékoľvek posudzovania merita veci. Podľa kasačného súdu mal teda žalovaný právomoc posudzovať, či podanie ústavnej sťažnosti proti takémuto uzneseniu o odmietnutí kasačnej sťažnosti, na ktoré sťažovateľ žiadal priznať nárok na právnu pomoc, by bolo zrejme bezúspešné. Podmienka obligatorného právneho zastúpenia v konaní o kasačnej sťažnosti je v zákone jednoznačne stanovená a absencia preukázania tejto podmienky bola v odôvodnení uznesenia Najvyššieho súdu SR jasne konštatovaná a odôvodnená, a sťažovateľ ju ani nijako relevantne nespochybnil. Centrum si teda môže samostatne ustáliť otázku zrejmej bezúspešnosti sporu v prima facie zrejmych prípadoch a za taký je potrebné považovať aj prejednávany prípad. „Úspešnosť v spore“, v ktorej sa právna pomoc žiada, v tomto prípade v konaní o ústavnej sťažnosti proti procesnému uzneseniu Najvyššieho súdu SR o odmietnutí kasačnej sťažnosti, totiž závisí len od preskúmania splnenia formálnych zákonom jasne definovaných podmienok konania pred Najvyšším súdom SR, v tomto prípade povinného právneho zastúpenia. Ak by sťažovateľ právomoc ustáliť si

otázku zrejmej bezúspešnosti sporu v takýchto prípadoch nemal, táto podmienka pre priznanie nároku na bezplatnú právnu pomoc by v zákone o poskytovaní právnej pomoci v mnohých prípadoch stratila svoje opodstatnenie.

31. Kasačný súd ešte k otázke skúmania zrejmej bezúspešnosti sporu poukazuje na rozsudok kasačného súdu sp. zn. 8Sžo/9/2016 zo dňa 30.11.2017 podľa ktorého: „Pozitívny záväzok štátu umožniť prístup k spravodlivosti i osobám materiálne znevýhodneným sa realizuje i prostredníctvom zákona č. 327/2005 Z.z., keď z ustanovenia § 1 tohto zákona vyplýva, že jeho účelom je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a prispieť k predchádzaniu právnych sporov. Štát potom sám, resp. v prevažnej miere, znáša náklady za poskytnutie právnej pomoci znevýhodneným osobám. Preto je celkom namieste, aby v právnej norme stanovil podmienky, za ktorých bude takáto forma právnej pomoci fyzickým osobám patriť. V snahe vylúčiť zneužívanie tejto právnej úpravy i v prípadoch, v ktorých by nešlo o spravodlivé uplatnenie alebo bránenie práva je jednou z podmienok poskytnutia právnej pomoci skutočnosť, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (§ 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z.). Samozrejme, nie je úlohou správneho orgánu prejedukovať výsledok konania vo veciach podľa § 3 zákona č. 327/2005 Z.z. z vecnej stránky. Za plne opodstatnené však treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva (šikana), alebo napr. či už zo skutkových tvrdení žiadateľa (bez potreby vykonávať dokazovanie) nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť napr. z dôvodu zániku práva uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi. Za obdobnú treba považovať i situáciu, ak žiadateľ vyvracia skutočnosti, ktoré už boli záväzne vyriešené v iných konaniach alebo ak nemôže v súdnom konaní dosiahnuť úspech z procesných dôvodov, napr. z dôvodu včasného nepodania oprávneho prostriedku, resp. jeho neprípustnosti podľa procesných predpisov. Pokiaľ ide o negatívnu podmienku „zrejma bezúspešnosť sporu“ v zmysle § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. je nevyhnutné zdôrazniť, že ide o technický pojem výlučne pre účely tohto konania, ktorý nemôže prejedukovať právne následky pre vyššie uvedené dovolacie konanie. Tento pojem je demonštratívne vymedzený pojmom „najmä“ a naznačuje taký skutkový stav veci, u ktorého odporca pri dodržaní odbornej starostlivosti pri prvotnej analýze veci postupom due dilligence neodporúča vstúpiť do sporu a hradiť náklady právnej pomoci. Na túto oblasť sa vzťahuje správna úvaha odporcu, keď súd pri prieskume zákonnosti neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia v zmysle § 245 ods. 2 OSP. Ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. nepredstavuje taxatívny výpočet skutočností, na ktoré musí odporca pri posudzovaní otázky zrejmej bezúspešnosti sporu prihliadať, avšak na konkrétne skutočnosti, ktoré sú v citovanom ustanovení výslovne uvedené, podľa názoru odvolacieho súdu, má prihliadať vždy. Rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu je v kompetencii odporcu a závisí od okolností konkrétneho prípadu. Pri posudzovaní schopnosti žiadateľa označiť dôkazy na podporu svojich tvrdení nie je správny orgán oprávnený ich hodnotiť, to prináleží až súdu konajúcemu vo veci samej, avšak musí posúdiť, či žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci je schopný aspoň označiť dôkazy na podporu svojich tvrdení. K otázke posudzovania zrejmej bezúspešnosti sporu odporcom zaujal názor aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 253/2013-24 z 25. apríla 2013, v ktorom konštatoval, že „Posudzovanie zrejmej bezúspešnosti sporu zo strany Centra právnej pomoci podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z. z. je pritom len posúdením splnenia jednej zo zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci podľa ustanovení toho osobitného právneho predpisu, ide len o formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci ako osoby v materiálnej núdzi, čo v žiadnom prípade nie je možné stotožniť s právnym posúdením úspechu alebo neúspechu sťažovateľa v merite veci, čo výlučne patrí do právomoci všeobecného súdu, ktorý vo veci koná.“

32. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/17/2021-52 zo dňa 26. mája 2022 podľa § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou správneho súdu v ďalšom konaní bude vec opätovne prejednať v medziach podanej správnej žaloby, s prihliadnutím na závery kasačného súdu uvedených v tomto rozsudku, a následne rozhodnúť.

33. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v zmysle § 467 ods. 3 S.s.p. krajský súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie skončí (§ 175 ods. 1 S.s.p.).

34. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.